

ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ ВНАСЛІДОК КОРУПЦІЙНИХ ДІЯНЬ ПОДАТКОВИМИ ОРГАНАМИ

ГОПАНЧУК Василь Степанович - кандидат юридичних наук, професор, професор кафедри цивільно-правових дисциплін Навчально-наукового інституту права та психології НАВС

НІЖИНСЬКИЙ Сергій Сергійович - здобувач кафедри цивільно-правових дисциплін Навчально-наукового інституту права та психології Національної Академії внутрішніх справ

УДК 347.53

Проанализирован ряд нормативно-правовых актов, регулирующих отношения по возмещению вреда, причиненного в результате коррупционных деяний налоговыми органами, а также внесен ряд предложений с действующим законодательством Украины.

Ключові слова: податкові органи, корупційні діяння, відшкодування, Податковий кодекс.

На сьогодні, аналіз чинних правових актів засвідчив обов'язковість врегулювання питання боротьби з корупцією.

Першочергового втілення в життя потребує створення належного механізму відповідальності за корупційні правопорушення, зокрема, шляхом вдосконалення законодавчого врегулювання цього питання.

Дослідження цього питання містяться в роботах таких вчених: Б.С. Антимонова, Б.Т. Базилева, Б.Т. Безлепкіна, А.М. Беякова, С.Н. Братуся, В.М. Вольфсона, Б.Н. Габричидзе, А.В. Глахова, А.Г. Гойхбарга, К.І. Голубєва, В.П. Грибанова, Ю.В. Грушевського, В.М. Деверяго, С.Є. Донцова, В.Г. Драганова, В. Емльянова, Г.І. Загорського, С.В. Занковської, О.В. Іванова, О.С. Іоффе, С.І. Істоміна, А.Н. Козиріна, М.А. Краснова, В. Кобалевський, І. Косицького, АА Косова, А.Н. Кузбагарова, А.П. Куна, О.Е. Лейста, А.І. Маковського, Н.С. Малєїна, М.Н. Малєїна, М.Я. Мариніної, Г.К. Матвєєва, В.М. Манохіна, Е.А. Медведєва, Н.І., Міхно, Я.І. Моравек, Н.Н. Надежіна, С.В. Наріжного,

Н.К. Нарушнікова, В.М. Новоженова, І.Б. Новокшонова, В.Т. Нора, П.Є. Орловського, І.К. Острикова, І.М. Пахомова, Г.І. Петрова, В.Я. Понаріна, Н.В. Платова, І.А. Прокудіна, А.М. Рабець, З.М. Рамовської, В.А. Рясенцева, О.Н. Савицького, В.М. Садикова, А.Є. Семенова, А.П. Сергєєва, В.Т. Смирнова, А.А. Собчак, Є.О. Суханова, І.А. Тактаєва, В.А. Тархова, Ю.К. Толстого, Є.А. Флейшиц, В.А. Хохлова, С.А. Хохлова, З.І. Цибуленко, Є.П. Черновола, М.Д. Шаргородського, А.В. Шичанін, А.М. Ердєлевського, А.К. Юрченко, Ц.А. Ямпільської, К.Б. Ярошенко.

На жаль, проблема удосконалення правової бази відповідальності за вчинення корупційних діянь на сьогоднішній день залишається не реалізованою. Оскільки стратегічним напрямом боротьби з корупцією є посилення відповідальності винних у корупційних правопорушеннях осіб та забезпечення їх притягнення до відповідальності.

Однак, поряд із низкою вжитих заходів, реформування вітчизняного антикорупційного законодавства є незавершеним. Законодавчого врегулювання потребують такі питання, як притягнення до відповідальності юридичних осіб за вчинення їх уповноваженими особами корупційних правопорушень; удосконалення інституту конфіскації та притягнення до відповідальності за вчинення корупційних правопорушень осіб, які користуються недоторканістю.

Говорячи про відшкодування шкоди, завданої внаслідок корупційних правопорушень податковими органами, хотілося б звернути увагу на те, що відшкодувати завдану шкоду у досліджуваних відносинах, особливо у повному обсязі – як про це зазначає Закон та Цивільний Кодекс України, досить важко.

Нерідко при здійсненні своїх повноважень податкові органи заподіюють майнову шкоду фізичним та юридичним особам, у зв'язку з чим виникає необхідність відшкодування даної шкоди. Однак шкода може бути заподіяна як незаконними діями (бездіяльністю) податкових органів, так і бути наслідком діяльності, передбаченої податковим законодавством, оскільки нерідко при здійсненні своїх повноважень виникає необхідність заподіяння шкоди, в іншому випадку неможливо здійснення ефективного податкового контролю. У зазначених випадках шкода заподіюється в деліктних правовідносинах. Крім заподіяння шкоди в деліктних відносинах, податкові органи вступають у договірні відносини з учасниками зовнішньоекономічної діяльності, юридичними та фізичними особами.

Так, податкові органи у випадках, передбачених законом, виконують функції органів дізнання, у зв'язку із здійсненням яких можливе заподіяння шкоди громадянам.

Специфіка цивільно-правової відповідальності податкових органів як в деліктних, так і в договірних відносинах практично не досліджувалася. У зв'язку з чим виникла необхідність в аналізі багатьох аспектів цивільно-правової відповідальності податкових органів, а саме: необхідно дослідити поняття податкового органу як суб'єкта цивільно-правової відповідальності; поняття посадової особи податкового органу; поняття та правову природу, а також підстави відповідальності податкових органів, зокрема, особливості змісту протиправних дій податкових органів та їх винність у заподіянні шкоди як в деліктних, так і в договірних відносинах; особливості відповідальності податкових органів за шкоду, заподіяну

при здійсненні функцій органів дізнання та інше.

З огляду на викладене, хотів би зазначити, що антикорупційне законодавство потребує певних докорінних змін.

Як ми бачимо, у діючому податковому та цивільному законодавстві немає жодної згадки про відшкодування шкоди, завданої внаслідок корупційних діянь.

У зв'язку з цим вважаю за доцільне внести пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства в питанні поновлення порушених прав юридичної чи фізичної особи внаслідок саме корупційних правопорушень та доповнити Податковий Кодекс України нормою, яка б регламентувала такі положення.

А саме можна внести наступні пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства, доповнюючи Податковий Кодекс України відповідною статтею в такій редакції:

«1. Податкові органи відшкодовують майнову та моральну шкоду, заподіяну особам та їх майну внаслідок корупційних діянь своїх посадових осіб та інших працівників при виконанні ними службових або трудових обов'язків, відповідно до цивільного та податкового законодавства України.»

Але дослідження проблем відшкодування шкоди, завданої внаслідок вчинення корупційних правопорушень, потребує більш глибокої і детальної роботи.

Удосконалення інституту відшкодування шкоди, завданої корупційними правопорушеннями, дозволить продовжити процес розвитку законодавства та комплексного вивчення інституту цивільно-правової відповідальності податкових органів; аналізу теоретичних і практичних проблем, що виникають між податковими органами та юридичними і фізичними особами у разі залучення податкових органів до відповідальності, а також розробки пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства.

АНОТАЦІЯ

Проаналізовано ряд нормативно-правових актів, що регулюють відносини щодо відшкодування шкоди, завданої внаслідок корупційних діянь податковими органами, а також внесено ряд пропозицій до діючого законодавства України/

SUMMARY

We analyzed a number of regulations governing the relations regarding damages caused due to corruption by tax authorities and made a number of proposals to the current legislation of Ukraine/

Література

1. Концепція подолання корупції в Україні "На шляху до доброчесності". // Указ Президента України №1001/2011 від 21 жовтня 2011 року.-president.gov.ua/documents/14092.html.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003р. // *Голос України*. – 2003. – № 45–46. – 12.03.2003 р.; № 47–48. – 13.03.2003 р.
3. Про засади запобігання і протидії корупції // Закон України від 7 квітня 2011р. // *Відомості Верховної Ради України*. – 2011. – № 3206-VI.

4. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення» від 15.06.2011 // *Голос України*.

5. Закон України «Про відповідальність юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень» від 11 червня 2009 року N 1507-VI // http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=243393805&cat_id=243393572.

6. Податковий Кодекс України // *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112.